

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4.50 fil.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil. a treia
oară 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

LIPSA UNEI BISERICI UNITE.

La alt loc al foii noastre, dăm o corespondență, căreia i-am făcut loc pentru motivul, că atinge o chestie de actualitate, care s'a mai discutat în coloanele foii noastre.

E vorba de înființarea unei parohii unite românești în Budapesta, având biserica noastră acolo credincioși destul de numeroși. ca să reclame un păstor sufletesc peste atâtea sute și sute de suflete reslătite și pierdute între sutelă de mii de locuitori, cari își au cu toții un loc de închinare, un colțisor de înălțare sufletească, începând cu splendoarea basilicii și boltiturile gotice ale bisericii lui Matia, până la capela modestă a românilor neuniți, în casele lui Gojdu, și la moșea turcilor, ce se ridică acum.

Scriitorul acestor rânduri a fost de față mai de multeori la serviciul divin din numita capelă. Se adunau așa de puțini oameni, la început, ca să asculte slujba în limba românească: câțiva, universitari, dintre

cari jumătate făceau pe coriști, apoi alți 10-20 de creștini din împrejurime, cari aflaseră de vestea îmbucurătoare. La o „Inviere” însă am rămas cu totul surprinși de numărul mare al credincioșilor adunați. Capela nu mai eră încăpătoare acum — și oamenii se înghesuiau în anticameră și pe coridor. Priviai cu simpatie acest amestec de oameni în cari recunoșteai intelectuali, universitari, muncitori dela fabrici, servitorime — mânați cu toții de dorul să asculte slujba, așa cum erau obișnuiți să o vadă în satul lor îndepărtat, de unde i-a asvârlit grija zilei de mâine și lipsurile zilei de azi. Și nu mă îndoiesc, că numărul credincioșilor crește din zi în zi. Nu că nu ar fi fost destul de numeroși și la început, dar a trebuit să treacă un bun interval de timp până ca știria să răzbată pe toată întinderea încurcatului labirint al capitalei.

Capela neunită e. pe calea de înflorire și se va înșchimbă în biserica zidită pe un loc dăruit din partea orașului. Comitetul parohial

dispune de o avere de 100.000 cor. — la cari au contribuit doi fruntași ai bisericii neunite dnii Gáll și Szerb cu câte 20.000 Coroane — ministrul prezident de interne a promis comitetului parohial să deschidă o colectă în întreagă țara pentru ridicarea bisericii numite.

Toate acestea servesc desigur spre lauda comitetului parohiei neunite din Budapesta, și a tuturor factorilor hotăritori, cari și-au pus umărul să ridice, din nimica, un adăpost credincioșilor lor, în oceanul străinismului.

* * *

Dar avem și noi o mare mulțime de credincioși pe teritoriul capitalei. Nu putem preciza cu siguranță numărul lor, căci conscripția nu ne e pe deplin sigură, dată fiind nizuința rutenilor — ce simpatizează cu mișcarea pentru liturgia în limba maghiară — de a atrage în sfera lor de influință pe credincioșii noștri reslățiți ca făina orbului și fără orientare, ca ori ce om lipsit de sprijinul firesc al conducătorului sufletesc.

FOIȚA.

CLIFE DE SEARĂ.

Steauă, steauă: geană tristă,
Ce pe 'ntinsul bolții plai
Poate-acum de mii de veacuri
Mai întâi și 'ntâi răsai,

Spune-mi tu prin strălucirea
Unei raze de argint,
Ce dorinți te pasc în largul
Zărilor de mărăgint?!...

De pe fiecare seară
Printre neguri trâmărând,
N'astepti și pe celelalte,
Ci răsai tot mai curând!

P. Pădure.

Fragmente.

Venise des de dimineață să-mi ceară un corn de prescură. Eră mărunțică și iute, cu fața roșie ca pielea racului. Tropotea din cismele grele lângă ușe, se făcea că tușește. Intr'o vreme zise:

— Bună dimineața!
— Bună să-ți fie inimă lele Firo. Da-i frig?

— Crapă oauale de corb. Și sus la pădure a început să umble gadina. Până-i vremea moale, fie neaua cât de mare, gadiina nu se mișcă. Dar' cumă dă gerul vine lupul.

— Bărbatul ți-e tot la oi?
— Da, la oi, în pădure. Acolo-s clăile de fân pentru iernare. Și el mi-a zis să vin până la Dta să-i dai un corn de prescură. Il pisează bine, îl mestecă în sare și-l dă la oi, să le apere de gadini. Așa am făcut în toată iarna și n'am prea avut pagubă.

— Și oare să folosească asta?
— Doamne, da cum să nu. Că toate gadinile-s necurate și fug de lucrul sfânt. Pe noi de altfel ne-a învățat lucrul acesta un călugăr.

— Un călugăr? Pe aici nu știu să fie călugări.

— Nu sunt că n'au mânăstire, dar vine și acum câte unul din țară. Mai de mult veniau mai des și adunau milostenii pentru cetatea „Ierusalimului”. Femeea clipi din ochii mici, ascunși, și adause oftând.

— Oamenii lui Dumnezeu călugării aceia.

Invătau pe oameni la celea sante și adunau milostenii. Pe la noi pentru ce sunt?

— Au fost odată și pe-aici. Și-i crezi oameni foarte de treabă?

— Cum să nu! zise femeia mirată. „Uite Dta, aceia aveau putere mare. Se vede îndată că-i mai mult un călugăr, decât un popă. Orice slujbă, fie cât de grea, să apucau s'o facă. Alți popi dela slujbele mai

Numărul credincioșilor e de sigur neasemnat mai mare de cum ne-am închipui noi, căci mulți din clasele muncitorimeii și chiar a funcționarilor nu au curajul și siguranța de a-și mărturisi credința, câtă vreme n'au nici cel mai mic îndemn de a o face aceasta.

Avem 15 clerici în seminarul central, cari ar putea conduce strana; avem peste o sută de universitari — cei mai mulți stipendiști ai noștri — apoi un număr însemnat de inteligenți. Vorbim de cei cunoscuți; căci avem, de sigur, sute de funcționari aplicați în locuri deosebite, cari trăesc fără a da un semn de viață; vin apoi sutele și sutele de muncitori și meseriași în toate branșele, cari sunt destul de număroși, și cel ce a petrecut în Pesta vreme mai îndelungată, știe că îi întâlnește, la tot pasul.

Să încem și noi cu mai puțin la început, cum au făcut neuniții, și să ducem apoi la izbândă o acțiune, care e o datorie de onoare a bisericii noastre și o necesitate imperativă a multor credincioși, cari n'au avut încă mângâierea de a se închină lui Dumnezeu după credința moștenită, într'o capelă măcar, cât de modestă ar fi aceea!

De sigur subzistența viitorului paroh unit al capitalei încă ar trebui să ne asigurată pe deplin, având el

să reprezinte cu demnitatea cuvenită biserica noastră, nu numai în zilele de pînă, ci și ca factor reprezentativ, cu ori ce prilej.

Iată, ce aveam de spus, în legătură cu corespondința din Budapesta, ce se publică la alt loc al ziarului. Ne împlinim datoria de cronicari ai zilelor noastre, semnând necesitatea unei acțiuni despre care s'a vorbit și cu alte ocazii în coloanele noastre.

Cei chemați având puțină de-a înfăptui această dorință justă a credincioșilor din Budapesta, vor ști, fără îndoială, să-și facă datoria!

Limba oficioasă în Grecia.

Cestiunea limbii nu se agită numai în statele poliglotte, ci și în Grecia, unde populațiunea întregă e de aceeași limbă. Anume s'a pornit în Grecia curente spre a reformă limba literară în direcțiune populară. Față de aceste curente a luat poziție și parlamentul din Atena, care în ședința sa din 14 Martie 1911 a enunțat ca lege fundamentală, că limbă oficioasă se declară aceea, în care e scrisă constituția, și în care se redigează legile statului, precum și actele emaneate dela stat, de odată se oprește orice încercare de a reformă limba. O altă hotărâre a parlamentului interzice edarea sînței Scripturii în limba greacă vulgară, fără autorizarea patriarhului ecumenic.

Aceste hotărâri tari au fost întâmpinate cu aplaus din partea mulțimei, cu greu vor putea pune stavilă limbii în dezvoltarea ei naturală.

Corespondințe.

O turmă fără păstor.

Budapesta, 9 Martie n. 1911.

De câteori fac destul poruncii a doua bisericești, ori însoțesc la goapă trupul rece a vre-unul român gr-cat. aci în capitala țării noastre, mă doare inima, că noi românii gr-cat. din acest oraș suntem fără păstor sufletesc, fără o capelă barem; suntem lipsiți de mângâierea ce o întinde biserica noastră credincioșilor săi, dați în seamă și jurisdicțiunii plebanilor romano-catolici, cari însă nici de ai lor credincioși nu se pot îngriji în deajuns, de cum să ne poată și pe noi păstori după cum ar fi trebuința, lucru știut fiind, că în Budapesta se simte foarte arzător lipsa preoților și că nicăiri în orașele mari nu sunt așa mari parohiile ca aci.

M'am gândit de multeori în fel și formă la această anomalie, am cercetat urmările fusteste ce le are lipsa de o parohie a noastră aci, și acuma, cu îngăduința Părintelui Redactor, mă voi ocupa de această chestie arzătoare în coloanele acestui ziar, pentru ca să dăm material de gândit celor ce sunt chemați să mediteze asupra acestor lucruri.

Înainte de toate încep cu o întrebare. E de însemnat, că consistorul nostru urmează întru toate învățăturii Mântuitorului, și anume nu lasă piarzării nici o oasie, fie aceea cât de ascunsă în munți ori pe câmpiile falnicului nostru Ardeal. Știm parohii cu 300—400 de suflete, cari își au păstorul lor; în săcuime unde credincioșii noștri sunt pierduți naționalicește, se pune foarte mare pond pe păstoria turmei primejdite și se aplică de comun preoți buni și zeloși, pentruca să nu

grele se dau în laturi, zic că n'au vreme. Dar călugărul ceteste psaltirea pentru orice patimă ar veni peste om, spun blastemele marelui Vasile, așa pe ușorul. Alți preoți se mai tem. Dar' călugării nu. Și-mi place de ei că-s adevărate slugi a lui Hristos. Veniau de multe ori desculți, cu părul lung, netuns, cu hainele rele. Veniau în sdrențe. Dar subt sdrențe se ascundeă adevărată inimă de părinte. Nu eră năcazul, nu eră durerea să nu-ți știe face o slujbă de ușurare, de deslegare.

— Și un călugăr de-aceștia te-a învățat să pui prescură în sare și s'o dai oilor ca să le ferești de lupi?

Da. Într'o sară, după ce ne-a sfătuit în multe năcazuri. Am dat noi într'o sară să povestim cât năcaz avem cu gadinile iarna. Vezi că suntem aproape de munte. Vin lupii des? Zise el. Vin. În toată iarna îmi rup opt-zece oi, răspunde bărbatul. Fața călugărului pără că se luminează atunci — zise: creștini buni și oamenii lui Dumnezeu, se vede că Domnul mi-a condus pașii în casa Dumnivoastre. Eu cunosc un leac de lupi. Un leac care-i ține departe de turmă și-i face să tremure neputincioși în deșisurile pădurii. Acum, ca să pricepeți, iată vă spun o istorie. Frații de pe muntele Atos aveau turme mari de oi, pe cari în fiecare iarnă le împutinau haitele de lupi. Că erau lupi mulți în pădurile muntelui sfânt. Făcut'au frații rugăciuni, ținut'au post, bătut'au

mătânii, toate în desert. Lupii în toată noaptea se apropiu urlând, în cete mari, și se năpusteau asupra turmelor. Schelălăiau câinii, sbierau măgarii, fugiau păstorii, cât se părea că s'a aprins muntele. În mănăstirea sfântului munte eră un călugăr bătrân și cu frica lui Dumnezeu, care trăise în ajun și în post o viață întreagă. Eră în mare cinste și înainte fraților. Acum, călugărul acesta, pe nume Hagios, a visat într'o noapte un vis ciudat. I-se părea că o haită de lupi alungă o tinărată fată. Și fata fugea desnădăjduită, când de-odată îi iasă înainte o babă bătrână, care-i dă un pistornic de pus pe prescuri. Cât a luat fata pistornicul și l-a întors spre haita de lupi, gadinile au rămas întepenite. Nu s'au mai putut mișca, și fata a scăpat de primejdia de moarte. — Dimineața spune el bătrânul visul ce-a visat, și nime nu știa să-l tâlcuiască. În urmă tot starețul s'a arătat mai cuminte. A zis: cinstiți părinți, acesta-i un semn dela Domnul. Pistornicul se pune pe prescuri. Prescura din biserică e dar leac împotriva lupilor. S'o sfărșim, s'o amestecăm cu sare și s'o dăm oilor. Așa au făcut, dragi creștini, și de-atunci pe muntele sfânt pot iernă oile fără păstor, că nu mai vin lupii.

Noi l-am ascultat pe călugăr și ne-am zis: ce-i mai ușor. Cerem dela părintele o prescură. I-am și spus. Însă ca să fie leacul deplin, sfântul părinte ne-a zis că cea dintâi prescură ce vom folosi'o va trebui

adusă din mănăstirea de pe muntele Atos. Ne-a spus că ne va trimite-o el cât mai îngrabă.

— Și v'a trimis'o?

— Da, la trei săptămâni.

— Așa de pomană?

Femeea făcu puțin. Apoi mă privi drept în ochi:

— Nu de pomană. Ne-a cerut și noi i-am dat zece zloți de-argint. Cum de pomană? Nici slujba cea mai mică nu folosește nimic de pomană.

— Tot sfinția sa călugărul v'a spus?

— El și alții. Asta se și înțelege. Cu cât plătești ceva mai bine, cu atâta iai lucru mai bun. Așa trebuie să fie și cu rugăciunea.

— Nu-i chiar așa muiere. Când te rogi lui Dumnezeu e vorbă să te rogi pentru ceva bun, și să-ți spui rugăciunea cu inimă curată. Dumnezeu n'are nimic cu plata pe care i-o dai unui preot ori călugăr. Dar' n'ai terminat cu prescura. A folosit?

— În anul cel dintâi tot ne-au mai perit două oi, dar' asta n'a fost mult, luând în seamă mulțimea lupilor și a pagubelor ce le-au făcut la alții. În anii următori am tot cerut dela părintele câte una. Și, mulțam Domnului, ne-am folosit destul de bine. Acum, să faci bine să-mi dai și Dta.

— Eu îți voi da dacă o mănânci Dta sau copiii Dtale. Dar pentru oi nu,

ne pierdem și acest ultim avantaj al credințelor strămoșești și a limbei noastre acumpe. Cum se poate totuși, că în capitala țării să nu avem o parohie a noastră, unde deabunăsamă credincioșii sunt mai numeroși, decât în multe parohii din provincia Metropolitană? Fiecare confesiune își are aci cel puțin o capelă, dacă nu biserica ei, numai noi suntem bătuti de soarte și lăsați aci înstrăinării totale. Frații noștri gr.-orientali își au capela lor, și luptă acum pentru ridicarea unui lăcaș vrednic de numele românesc; orașul le-a fâgăuit — după cât am înțeles — teritoriu gratuit, iară noi încă nici la o capelă nu ne-am gândit, măcar că și noi avem tot pe atâția credincioși în palatele și mai cu seamă în suburbiile acestui oraș.

Astfel apoi credincioșii noștri se pierd înainte de toate moralicește, nepurtându-le nimenea de grijă, cel mult dacă parohul neobosit al rutenilor nu-i prinde pe vre-o cale în mrejele sale.

Dacă s'ar apuca cineva să cerceteze datele conscripției populației din acest an, ar afla în Pesta deabunăsamă un număr îndestulitor de gr.-cat. români pentru înființarea unei parohii. Aceștia însă se pierd cu timpul, și dacă nu se va gândi consistorul la această considerabilă pierdere, toți câți vor mai veni aci — și sunt mulți de aceștia — toți vor ajunge pe urmele celor de mai înainte.

Dară abstragem dela această pierdere. Aci în capitală sunt cel puțin 100 de universitari români gr.-catolici, cari sunt cei mai delăsați în privința religioasă. La biserică nu merg aproape nici când; la cea gr.-orientală, fiindcă nu se țin de ea; la cele latinești, pentrucă le este străină; și acești viitori conducători ai neamului astfel de pe acum încep a-și pune o bază solidă, celui mai cras indiferentism religios atât de ne-

despărțit de așa numita clasă inteligentă a noastră. Chiar dacă n'ar mai fi aci o mulțime de muncitori, industrieși numeroși, militari, oficanți etc. tot de neamul și legea noastră, dacă și numai studențimea ar trebui să aibă un păstor al ei, cu atât mai vărtos, că nu numai universitate este în Budapesta, ci și alte școli înalte cu un număr nu chiar dispărent de ascultători români.

Sunt de doi ani în capitală și în decursul acestui timp am avut prilej să vorbesc cu o mulțime de universitari de ai noștri. Și să mă credeți, că abia cunosc doi-trei dintre ei, cari, fiind vorba de religie, să-și fi apărât legea strămoșească, căci aproape toți, dacă nu sunt dușmani pe față a religiei, în cazul cel mai bun sunt cu totul indiferenți, și privesc religia de o unealtă naționalizatoare, carea însă în timpul din urmă și ca atare a pierdut mult din tăria ei de mai înainte. Și apropo o foarte interesantă constatare! Când tinerii noștri de ambe confesiuni sunt laolaltă și vine vorba de credință, cei neuniți își apără confesiunea lor cu foc, își preamăresc oamenii de seamă cu emfază și se fac adevărați apologeti ai credinții lor; pe când ai noștri dimpotrivă se lasă biruiți, aproabă, își exprimă dorința de a fi și ei membri ai bisericii naționale, ba uneori chiar terfelesc așezămintele și conducătorii noștri, ca și când n'ar avea nici ideie despre glorioasa istorie a bisericii noastre cel puțin tot pe atât de națională ca și cealaltă. Dar să nu cercăm deocamdată cauzele acestei împrejurări triste.

E lucru îndeobște cunoscut, că noi românii ținem mult la naționalitatea noastră, chiar de aceea încunjurăm tot ce este și se scrie împotriva noastră; pe de altă parte un nutremânt de foarte zilele a fiecărui om de carte este astăzi ziarul. Presa ungurească în privința chestiei naționale este însă în po-

triva a tot ce e românesc. Și e curios, că chiar presa creștinească — câtă biată este — ne e cea mai înversunată dușmană. „Budapești Hirlap“ și „Alkotmány“ ziare mai mari creștinești, tună și fulgeră mai vehement decât toate împotriva noastră. Se înțelege de sine, că românii noștri nu le au la inimă, și cetesc mai bucușoși ziarele, cari deși nu ni-s pretine, dar din când în când ne mai prind și nouă partea. Și ce să vezi? Ziarele liberale, socialdemocrate și franmazone, foarte adeseori arată o deosebită bunăvoință față de noi, ba uneori ne fac chiar frumosul.

Tinerimea observă lucrul acesta și volens-nolens simpatizează cu aceste produse ale presei moderne, cari apoi rând pe rând îi familiarizază cu ideile lor totdeauna anti-creștinești și cu deosebire anticatolice, ori, ca să mă folosesc de terminul lor propriu, „anticlericale“. Dacă mai adaugem apoi prelegerile profesorilor universitari, cari cu un aparat științific se năpustesc asupra tuturor principiilor creștinești și luăm în socotință și mediul atât de prielnic dezvoltării spiritului antireligionar nu avem să ne mirăm privind la inteligența noastră atât de indolentă față de biserică, ce în mare parte i-a crescut, față de mama cea mai iubitoare carea singură ne-a dat și ce avem. Și cum s'ar putea împiedeca în câțva acest proces de degenerare? Credința mea neliniștită este că prin înființarea unei parohii greco-catolice românești aci în inima țării.

Și pentrucă să se vadă și mai lămurit primejdia în care ne aflăm, dați-mi voie să mai fac câteva constatări. Budapesta nu este numai centrul culturii și artelor maghiare, ea este totdeodată și centrul culturii creștinești din această țară. Aici este sediul atâtor asociații științifice-religioase ca bunăoară: Szent-István-Társulat, Aquinoi Szt. Tamás társulat, Katholikus országos szövetség, Népszövetség, Pázmány egyesület, diferitele congregațiuni; în postul mare se țin atâtea cicluri de predici admirabile anume pentru oameni de știință, iezuiții fac splendide apologii a creștinismului numai pentru bărbați inteligenți, în săptămâna penultimă din post cel mai mare orator și filozof al ungarilor, celebrul episcop Prphászka, ține exerciții spirituale anume pentru universitari în biserică universității etc., dar întrebați rogu-vă universitarii noștri, întrebați-i, auzit-au baremi ceva de toate acestea; și pun rămășag, că abia 2—3 vor fi știind despre toate acestea, pecând Galilei-kör-ul studenților francmazoni — cu cari așa mult le place cetățenilor noștri dela universitate să chocheteze — îl cunosc, vă asigur, cu toții.

Dară pentrucă atâtea digresiune? Pentrucă să arăt terenul de muncă ce l-ar avea aci viitorul nostru paroh. Îmi închipui anume un preot după inima lui Hristos, cuminte și prudent, care va ști să vorbească cu tinerii noștri în a căror suflet nu s'a stins încă cu totul flacăra credinții sădită de mama lor dela leagăn și până la creșterea aripelor în în așa măsură, ca să poată sbura fără ajutor departe peste mări și țări. Și acest fiitor paroh se va îngriji pe oile pierdute ale casei lui Izrail, nu le va lăsa să piară în marea indiferentismului, le va mântui pentru biserică, și neam făcând astfel un bine de nedescris oropsitului nostru popor. Li va ști adună la biserică, întruni în cor bisericesc, împrieteni cu colonia românească de aci, le va fi tată adevărat, ajutor în năcazuri și

pentrucă n'ar folosi nimica. Călugărul acela v'a mințit rău. A fost un șarlatan de rând.

Femea mă privi îngrozită.

— Vai de mine părinte cum poți vorbi așa de-o față cuvioasă ca a unui călugăr? Nu ști Dta că te pui în calea primejdiilor dacă vorbești de rău pe cel ce adună milă pentru Ierusalim?

— Adună pentru buzunarul lui, lele, și vin pe satele noastre să ne prostească poporul, să-i facă să creadă în toate nimicul, ca babele celea alabe. D-Voastră dacă-l vedeți cu păr lung și cu haina soioasă, dacă-l vedeți că se închină adânc și are șirag de mătânie în mână, credeți că-i sfânt, și că știe mai mult decât un popă, și că are putere mai mare. Pe când ei sunt niște curați șarlatani.

Femeia nu eră de fel împăcată cu ce-i spuneam: Privea eu neîncredere la mine, și aproape nu mai venia să ceară prescura.

— Ști, lele cu ce te aperi de lupi? Cu pușca: Să-i trimiți soțului Dtale o pușcă bună și gloanțe. Trimite-i vorbă să fie curajos, să stea la pândă și să tragă focuri din pușcă.

Femea mărunțică mă privi cu dușmănie și-mi zise pornind spre ușe: „Așa, că Dvoastră preoții aști mai noi nu mai credeți în nimic. Dar voi căpăta eu prescură dintr'alt loc“.

Și dupăce se duse mă gândi la ce se mărginea credința bătrânilor noștri. Și cât de mult au contribuit la schimbarea credinții în superstiții călugării rătăcitori, dornici să-și umplă punga.

I. Agărbicean.

Sfârșiți odată, ah sfârșiți!

Foiletoane și articoli,
Răspunsuri, declarații,
Satire și batjocuri,
Desfideri și somații,

Nu vor să mai încete
De-o lungă vreme 'ncoace,
Și-al luptei scop l'ascundem,
Dar nu cruțăm mijloace.

Și, dacă nu să cruță
Prin foi conducătorii,
Ziarele-ar fi vremea,
Să-și cruțe — cetitorii!

Privesc la noi dușmanii
Stând pândă după ușe,
Și șar la noi la urmă,
Când n'om avea cartușei!

(Bobârnaci)

SENTINELA.

suferințe, mângăitor și povățuitor, și astfel va ști să câștige pentru biserică cea mai de seamă armă, Dreadnought-ul bisericii, tinerimea, știut lucru fiind, că aici e tinerimea, a aceluia e viitorul. Va învăța dela preotul rutean gr.-cat. de aci, cum are să-și adune turma imprăștiată, readucând credincioșii noștri trecuți la biserica maghiară gr.-cat. în sinul bisericii noastre.

Superioritatea noastră bisericească a știut să ne scoată prin bunăvoința mamei noastre Roma de sub iurisdicțiunea arbitrară a parohului maghiaro-rutean de aci supunându-ne până la înființarea unei parohii proprii iurisdicțiunii latinilor; și eu cred, că acum va ști să ne dea și preotul nostru propriu și să nu ne lase pradă celui ce ca un leu umblă să ne faghită, și atunci șiroaie de lacrimi de bucurie vor curge din ochii noștri și copiii noștri vor binecuvânta memoria Părinților noștri suflatești când adunați la slujba românească vor putea să cânte cu veselie câte un „Doamne îndură-te spre noi” românesc.

Dacă la București și America credincioșii noștri i-și au preotul și biserica lor, pentru ce să fie cei din Budapesta fii mașteri și nemângăiați?

Dară mi-se va obiecționa, că parohul respectiv trebuie să-și trăiască, și cu ce va putea trăi în Budapesta?

Presupun înainte de toate, că aci avem la tot cazul peste 800 de suflete, și astfel conform legii despre congruă preotul ar avea drept la congruă. Din congruă numai se înțelege de sine că n-ar putea trăi, dară de cateheți suplenți în Pesta totdeauna va fi lipsă și astfel el ar putea să și catehizeze în câteva oare așa... că cu aceste donă plăți ar putea eși totuși la cale. Ce privește capela, credincioșii noștri contribuind de suflet și numai cu câte 1 coroană la an, ar fi în stare să-și închirieze o chilie modestă, unde cu invoirea celor mai mari, ca și greco-orientalii în casele lui Gozdsu, să se săvârșească sfânta taină. Se înțelege de sine, că preotul ar fi foarte ocupat, dară aceasta îi este chemarea.

Cumpănind acuma argumentele de mai sus, eu cred, că ori și cine va fi de acord cu mine și ar saluta cu bucurie pe cel dintâi paroh român gr.-catolic din Budapesta.

De l-am vedea în mijlocul nostru!

Minor.

Misiuni populare.

Reuniunea noastră de misiuni populare a ținut în 8, 9, 10 și 11 Martie st. n. misiuni la Sâncel, comună fruntașă de lângă Blaj cott. Târnavei mici. De predicatori a trimis pe Cl. Dr. Ioan Sâmpălean și Dr. Alexandru Nicolescu, profesori de teologie și ambii membrii în comitetul central al reuniunii.

Dr. Sâmpălean a ținut predica de introducere Joi seara în 8, predicele de Sâmbătă în 10 l. c. și două predici în ziua următoare Duminecă. Dr. Nicolescu a predicat Vineri, ținând patru predici, și Duminecă, ținând predica dela mănecă.

Poporul s'a spovedit și cuminecat în număr foarte mare: am putut calcula numărul celor ce s'au apropiat de ss. taine, cam la 700 de inși. Deci credem, că misiunile au avut efect foarte bun. Vor fi știind de

altcum mai bine cei ce au participat la acele deprinderi sufletești, și Dumnezeu, care scrutează conștiințele fiecărui om. Au ajutat la mărturisirea credincioșilor preoții din tract: On. Costea din Spini, Gligor din Bethlen-Szent-Miklós, Negrea din St.-Maria, Tufan, Valea-Sagului, Barna din Șona, și preoții din centru: Preaon. Iacob Popa secretar metropolitan, On. Alex. Ciura, Ioan Băgăian, profesori și Cl. Dr. Ioan Coltor, revizor. Funcțiunile din Biserică le-a săvârșit în toate zilele, cât au ținut misiunile, protop. Iosif Lita, v. prezidentul reuniunii noastre. Pentru preoții tractului s'au ținut exerciții spiritual separat, la începutul misiunilor, Joi înainte și după amiază, prin președ. Reuniunii, canonicul Dr. Izidor Marcu. După ascultarea lor, preoții cu toții s-au spovedit, iar în ziua următoare s-au cuminecat spre edificarea poporului întreg. Nu ne este permis să lăudăm pe nime. Dar nu putem să nu ne exprimăm dorința, cum a zis și pâr. protopop Lita, în cuvântul de adio, ca astfel de misiuni să se țină pretudindenea, să se generalizeze în întreagă arhidieceza. Să nu fie parohie, unde să nu pătrundă. Atunci putem spera în mântuirea lui Izrail.

Așa să fie!

Corresp.

Fondul cultural.

S'au primit următoarele contribuiri:

Ștefan Anghel, Ighiu	100—
Ioan Suci, Inv. Căuceiu	500—
Ioan Mihalca, preot Aghireș	1000—
Aurel Pop, preot Jucul-de-sus	400—
Ștef. Secetă, învăț. Mediaș	100—
Ioan Moldovan, protop. Mediaș	300—
Ioan Moldovan, ingin. Bozovici	400—
Dr. Iuliu Moldovan, medic Viena	400—

Noutăți.

Cătră cetitori. Dela 1 Martie nou înainte foaia noastră apare de trei ori pe săptămână: Marța, Foia și Sâmbătă seara în formatul și mărimea de până acum. Prețul de abonament l'am statorit în 18 cor. care ne rugăm, să ni se spezeze înainte. Cei ce nu vor să aboneze și plătească foaia, binevoiască a returnă primul număr, spre a ne putea conforma pentru viitor. Ținem să recomandăm fraților protopopi vrednica procedură și prețiosul serviciu, ce ni-l fac: venerabilul vicar Alimpiu Barbulovici din Șimleu și harnicul protopop Ioan Pop dela Morlaca, cari încassează toate abonamentele din tractele lor și deja în lunile cele dintâiu ne spezează bani. Dacă toți protopopii noștri ar face că ei, existența noastră ar fi deplin asigurată.

Di Dr. Ioan Mihu, avocat și proprietar în Vinerea, drept dovadă de interesul ce poartă clasei noastre de mijloc, a dăruit la fondul casei și halei de vânzare a Societății meseriașilor români din Blaj, suma de 50 coroane.

Francia — scade. În Francia de prezent sunt vre-o 11,315,00 familii, dintre cari 1,805,000 familii n'au copii de loc, vre-o 3,000,000 au numai câte un copil. Cele mai multe familii au câte 2 — și foarte puține: mai mulți copii. — Peirea ta Izraile!

Izvor de gaz. În comuna Szépfalu din cott. Timiș lucrând pentru o fântână arteziană la afunzime de 305 metri: în loc de apă, a străbătut la suprafață în cantitate mare gaz, care aprins, ardea cu flacări puternice.

De ale recenzământului. Estragem din recenzământul ce s'a făcut acum în orașele ardeleni și ungare, următoarele: Clujul 61000 (față de 46670 din recenz. din 1900), Brașovul 39.678 (față de 34.511), Sibiu 30.035 (26.077), Orăștie 7,000 (6.238), Lugoj 18.200 (15.457), Gherla 6.600 (6.171), Hațeg 3,112 (2,361), Oradea-Mare 61.562, Arad 58.312, Sighetul-Marmației 21.778.

București moderni. Un fost senator își ducea mai zilele trecute de brațată femeea costumată în rochie-pantaloni. În scurtă vreme îi și impresurase o gălăgie întreagă. Masa de popor întâmpină, ales pe femeie, cu ofense neîntrerupte așa, că nici în automobil nu se putură salva. Se zice că bastoanele și ploerele s'au achitat vitezește. Paisprezece au fost deținuți.

„Minerva” — falsă. Din Viena vine știrea, că în Gleivic au descoperit o societate, ai cărei membrii erau toți cazari, ce practizau mărțuria falsă ca un fel de meserie. — Societatea purta numele oficios: Minerva; o constituiau vre-o 40 de membrii. Pentru anumite sume jurau fals în tot feliul de pâri. Și meseria le mergea de minune, dar s'au vândut ei de ei, iar sfârșitul li-a fost — în răcoare.

Gramofon — instructiv. Dorința veche de-a însuși fonetica unei limbi prin gramofon — s'a împlinit. — Mai an i-a dat ființă contele Keglevich, iar acum o firmă franceză a întemeiat cu acelaș scop o societate pe acții cu fond de 5000000.

Serată cu polemie. Subcomisia literară a reuniunii Bethlen Gábor, s'a ocupat de curând în cadrul unei serate, cu modul și mijloacele maghiarizării. Ciceronele seratei a expus pe scurt extinderea naționalităților, precum și modalitățile, cari ar fi mai cu rezon pentru maghiarizare. După ce numărul, celor ce s'au însinuat la discuție e considerabil, — chestia momentuoasă s'a continuat și eri seara.

Nostimade în Cluj. Față de vestea foilor ungurești ce susțin, că studenți universitari români ar fi insultat din edificiul mensei academice convoiul patriotic de 15 Martie, suntem informați, că turburătorii au fost studenți maghiari și nu români. Tot în jurul studenției române universitare e și cealaltă nostimadă. Studenți români și unguri s'au încăerat pentru cetirea de foi românești. Patrioții au făcut gălăgie mare așa, că nimicul a ajuns să formeze și obiect de cercetare disciplinară. — Te-ai miră de .... Oameni buni, aprindeți tămâie!

Iarăș ovreii din Rusia. Din Caftovitz vine știrea, că expulzările în masă ale ovreilor decurg cu mare îndărătnicie. Până acum au fost expulzați peste douăsprezece mii.

Radiu. — Din Cracovia se vestește, că 2 profesori de universitate ar fi aflat într-o vale a Taterei un bogat strat de radiu.

Slove gotice ori latine? În Germania a pornit din nou un curent de-a introduce literile latinești în locul celor gotice, cari ingreunează foarte mult cetirea mai ales pentru cei ce n'au exercițiu îndelungat și și intens. Ar fi și vremea!

Ce poate Carnevalul. Carnevalul din anul acesta a dat splendid record în Viena: în Dumineca înainte de postul mare s'au celebrat 1000 de cununii.

Dr. Voicu Nițescu aduce la cunoștință, că și-a deschis cancelaria advocațională în Brașov strada Castelului Nr. 52.

Furt în Vatican. În arhiva secretă a Vaticanului au dat de urma unui furt însemnat. S'a aflat anume, că din numita arhivă au dispărut mai multe documente diplomatice, referitoare la Franca și Germania. Furtul nu e chiar proaspet și s'a constatat, că documentele chestionate erau să fie vândute la delegați ai guvernelor străine precum și unor jurnale. — S'au luat măsuri aspre.

Adunarea Casinei din Blaj. Adunarea gen. a Casinei rom. din Blaj s'a ținut în 12 Martie a. c. Președintele Casinei Dr. Izidor Marcu într-o vorbire mai lungă arată importanța mare, ce o are Casina pentru viața socială din Blaj și apelează cu multă căldură la toți oamenii de bine să intre în șirul membrilor Casinei și să o sprijinească din toate puterile. Din rapoartele ce s'au dat se constată, că numărul membrilor s'a sporit în mod îmbucurător, așa, că azi Casina numără în total 90 membri. Asemenea se constată îmbunătățirea stării materiale. Cu această ocazie s'au ales oficialii și comitetul Casinei pe un nou period de trei ani. Oficialii sunt: Dr. Izidor Marcu președinte, Dr. Ambroziu Chețian vicepreședinte, Mihail Șerban notar, Valeriu Suciu econom, Traian Gherman cassar, Alexandru Ciura bibliotecar, iar membri în comitet s'au ales: George Muntean, Iacob Mureșian, Ioan F. Negruțiu senior, Gavrilă Precup, Dr. Iuliu Maniu, Ioan Fodor, Dr. Danil Sabo și Dr. Iustin Nestor.

AVIZ. Abonenții noi sunt rugați să o scrie aceasta pe mandatul postal spre a nu se întârziă expediția. Schimbarea de domiciliu sau orice greșală cu adresa — rugăm să ni-se notifice grabnic — spre a se încunjură eventualele neptăceri.

Manevrele vor începe estan în 10 Septemvrie și vor dura 4 zile, — în Ungaria de nord.

Din regat. Violinistul *Enescu* a cântat de curând în capitala Belgiei, la conțesa de Flandra. În fiecare an odată, e dator să concerteze cu *Carmen Sylva* și din centrele cele mai îndepărtate fie și acelea al vechiului continent, vine de Ingenunche în fața reginei noastre. Degetele sale subțiri ca niște lumânările de ceară, știu iscodi din noianul strunelor vibrante, o seamă de melodii, cari par izvorâte din niște platuri misterioase, cântate de niscai-va serafimi pripășiți. Dânsul este interpretul sublim a lui *Wagner*, *Brahms* și *Grieg*.

* * *
Printul Milan Cristici, fiul natural al fostului rege *Milan* al Serbiei în trecere spre *Budapesta* s'a oprit o zi la *București* și o zi la *Craiova*, vizitând ambele orașe. Curiozitatea omenească l-a urmărit pretutindeni.

* * *
Nicolae Costin este acela, care zilele trecute la aerodromul dela *Chitila* a bătut recordul înălțimei la noi în țară, pe un vânt hursuz de eamnă. Vulturul său s'a scoborât în strai de promovocă, iar mănunchiul de privitori, l-a strâns pe aviator în brațe și l-a făcut ovății.

* * *
Artistul *Petre Liciu*, candidă și el în *București* la colegiul al II-lea din *Cameră* din partea naționaliștilor-democrați. A intrunit câteva duzini de voturi. Prietenii săi îl întâmpinau înainte de alegeri, cu gluma: *Ei, Liciule, ce rol ai să ne joci în *Cameră*? Iar el trebuia să dea un răspuns inevitabil: Un rol fără „sufler“!*

Asigurarea unei penziuni cu sau fără asigurare de capital. Acest nou și exelent mijloc de a-și asigura bătrânețele, face acum cu puțință și acelei pături a poporului, care până acuma nu eră în stare, a-și asigura o penziune (rentă pe viață) pentru bătrânețe, precum comercianților, industriașilor, diurniștilor etc., să-și procure pentru bătrânețele lor o existență lipsită de griji și anume cu cât se poate de puține cheltuieli și între condițiunile cele mai simple posibile. Nu numai, că lipsește adecă orice cercetare medicală, dar depunerile (premiile) se pot face la orice timp și în orice mărime (Minimum cor. 5—) pe de altă parte asiguratului îi stă în liberă voie să stabilească după placul său începutul unei penziuni corăspunzătoare. Afară de aceea — la asigurări după tarifa *XVI^{AM}* (cu asigurare de capital) — o prescriere a depunerilor făcute e cu neputință pentru că ele se restituiesc după moartea asiguratului! Obieștiunea, că prin depuneri spre fructificare cu 4 1/2 % s'ar putea ajunge acelaș scop, în cazul de față nu stă: dacă depune d. e. cineva în etate de 30 de ani cor. 1000— cu 4 1/2 % atunci aceasă sumă în 30 de ani a crescut la 3745.32; ar primi deci dela etatea de 60 de ani o rentă cu 4 1/2 % dobândă a acestei sume adecă cor. 168.54; dela „*Transsylvania*“ însă ar căpăta după tarifa *XVI^{AM}* pe întreagă viața o penzie

de cor 226—; dacă amână penzia până la etatea de 65 ani, atunci primește dela cassa de păstrare cor. 210—, dela „*Transsylvania*“ însă cor. 369—; dacă însă poate la etatea de 20 ani deși a depus suma de cor. 1000— atunci ar primi la etatea de 65 de ani dela cassa de păstrare cor. 326.17, dela „*Transsylvania*“ însă cor. 629— ca rentă pe viață! Cine însă îi garantează, că etalonul în acest timp nu va scădea la 4%? De aceea recomandăm tuturor acelor, cari din cauza ocupațiunii lor n'au drept la o penziune; tuturor, cari din cauza sănătății lor, nu puteau fi primiți într-o asigurare obișnuită precum și tuturor persoanelor, cari se interesează de acest mod de asigurare, să-și procure dela direcțiunea „*Transylvaniei*“ din *Sibitu*, sau dela orice altă agenție principală un formular de propunere și informațiuni și să încheie o asigurare de penziune.

Aviz. În *Eszék* și în *Timișoara* există câte o Asociațiune de ajutorare reciprocă, cea din *Eszék* având o filială și în *Timișoara*. Aceste Asociațiuni streine de poporul românesc atât în cecece privește organizațiunea, cât și spiritul conducerii lor, fac din motive de câștig material propagandă mare și între români atât pe calea presei cât și pe căi private. Pentru că publicul românesc să nu se angajeze la aceste Asociațiuni, cari n'au nici în clin nici în mână cu interesele morale și materiale ale poporului românesc, fruntașii români din *Timișoara* au decis înființarea unei mari Asociațiuni de asemenea natură cu scopul de a satisface tuturor dorințelor materiale și morale ale publicului românesc într'un mod mai sigur și mai culant decât Asociațiunile amintite, despre ce avizând pe cei interesați, îi recercăm să se țină în rezervă pentru proiectata Asociațiune românească, a cărei înființare faptică are să urmeze cât de grabă. În afacerea aceasta ori ce informațiuni dă Dl. Dr. *Aurel Cosma*, avocat în *Timișoara*.

Nu ne plângem de dureri de piept, dureri de inchiaturi și dureri de gât, pe noi aprinderi, bătăre de inimă, respirație grea, slăbire de ochi, ținut de urechi, influență, durere de nervi, fiori, slăbiciuni corporale și altele nu ne chinuesc. Noi folosim în contra acestora „*Elsafluidul*“ lui *Feller*. Duzina de probă 5 Cor. franco. — Contra durerii de stomac, arsuri la rărunchi, sgârțurilor, lipsei de apetit, constipației, conturbărilor de mistuire, totdeauna ajută sigur „*Elsahapurile*“ purgative alui *Feller*. 6 cutii trimise franco 4 Cor. Comandă ambele medicamente la pregătitorul *Eugen V. Feller*, farmacist, *Stubica Centrale Nr. 112 (Zágrábmegye)*.

Posta Redacțiunii.

S. Buj. Cu puțină grije mai intensă ai putea produce bucăți mai desăvârșite. — Incunjură, pe cât poți, ce e banal.

I. C. în R.-Cr. Mulțumiri pentru cele ce vor mai urma.

Apoet. Vom mai vedea!

V. B. Programa. — vom stărui să-i adăim loc și ei.

R. B. La tot cazul, că e așa. A și fost vremea deja. — Da, da: „uniți“. Toți ca unul și unul ca toți

Dacă nu poți

mâncă și te simți rău îți aduc ajutor sigur

Caramelle-le de mintă pipărată

pentru stomac, ale lui *Katser*.

Vei căpăta poftă bună, stomacul și-se regulează din nou și se întărește.

La ture mai lungi sunt indispensabile având efectul înviorării și improspătării.

Pachete de 20 și 40 fl. se află la farmacia *Carol Schieszl* în *Balázsfalva*.

PARTEA LITERARĂ

CRUCIAȚII.

Roman istoric din veacul al XV.
după Henryk Sienkiewicz.

(Continuare).

14

— Ce vă sfătuiți așa îndelungat? Sunteți chiar nebuni. Nați auzit nici unul, că regina sfântă a văzut o minune: i-s'a arătat chipul lui Hristos, și i-a vorbit. Și dacă o iubește Răscumpărătorul, pentru ce să nu o iubească și sfântul spirit? Acesta i-a dat ajutor, ca să poată ceti și spune viitorul, cu așa acuratețe ca și când toate le-ar vedea în prezent. Regina prezise că...

Atunci i-se opri graiul, și ștergându-și fruntea cu mâna tremurândă continuă:

— Sați, stați, mi-am și uitat, că ce voiam să spun. Mi-a venit însă în minte numai decât... îndată... îndată...

Cu toți așteptau s'auză profeția reginei, fiind convinși că regina Iadviga în adevăr știe să profetească și să spună viitorul.

— Așa-i, așa — zise în sfârșit bătrânul. Regina profetise, că dacă cu principele Vitold se vor uni mai mulți cavaleri, vor învinge pe tătari și vor zdrobi puterea lui Timur. Dintre nobili însă nu pot să plece toți în război, căci unii din ei trebuie să țină în frâu pe principii și să apere poporul față de boheimi, maghiari și față de cavalerii cruciați. Azi nu te poți încrede în nime. Dintre poloni încă nu pot însoți pe Vitold în război numai vre-o câțiva. Tamerlay, ori un alt conducător îi va învinge, căci șchiopul Timur are o oaste considerabilă.

— Acum chiar și la hotare e liniște — răspunse unul dintre cavaleri — și cu toate astea chiar și cavalerii din ordul german încă trimit ajutor lui Vitold. Cavalerii de altcum și trebuie să o facă, ca să mărturisească, că ei să luptă în numele lui Dumnezeu, cu dragoste în potriva păgânilor. Spun că Lichtenstein nu va veni numai pentru botez, ci să vorbească și de afacerea aceasta.

— Și vine tocmă aici! — zise repede Mazko.

— E chiar el! — replică Povala, privind într'acolo. — Se vede, că nu a stat mult la abatele din Tyniec.

— Se poate, că a fost impacient, — adăuase Mazko.

Intr'aceea Lichtenstein se depărtă din societate. N-a cunoscut nici pe Mazko și nici pe Zbisko, deoarece ieri i-a văzut, cu coiful pe cap și nu le-a putut vedea bine fața. Cavalerul cruciat salutând pe Povala, sui treptele urmat de aprozi.

Acum începură să sune clopotele, semn că masa s'a început. În biserică intrară și Mazko și Zbisko. Reîntorcerea grabnică a lui Lichtenstein îi neliniști pe toți.

Și pânăce bătrânul Bogdaniec abia putu să-și suprimă iritarea, Zbisko, reținut supărarea și privi curios la sosirea oaspeților curții regale. Nici când în viață n'a văzut o biserică mai pompoasă, și o adunare mai aleasă, în care erau cei mai distinși oameni ai regelui, vestiți în războie și în sfaturi. Oaspeții

din străinătate, regele bohem și cel maghiar, apoi delegatul pontificalui, străluciau de pompă și aurituri, asemenea și nobilii litviani și ruși se întreceau în vesmintele scumpe ce le aveau pe ei.

Zbisko însă aștepta sosirea reginei. Și ca să-l vază mai bine se grăbi înaintea stălelor, ce se află lângă altar. Aci văzu și cele două perinute de catifea roșie, pe cari ingenunchia familia regală. Și n'au așteptat mult. În ușa bisericii se ivi mai întâi regele. El puteau vedea bine. Părul său negru atârna în bucle mari până pe umeri. De statură înalt, față brunetă și nas ascuțit, avea nește ochi mici schinteitori cu cari privea în toate părțile ca și când ar voi să numere pe toți cei de față. Pășia măiestros și repede spre altar. Din privirea lui se putea vedea bună-tatea, dar totodată și aceea, că cel mai neînsemnat lucru îl supără numai decât. Ca om religios, regele Jagiello, a dat totdeauna dovezi despre convingerile lui sfinte. De astădată, ca să servească de exemplu înaintea celorlalți dignitari, își arunca perinuta de catifea de sub genunchii și rămase pe piatra goală. În fiecare zi asculta, de regulă, trei mise.

Tot pe ușa aceea păși în biserică și regina Iadviga. Cavalerii, cât ce o zăriră ingenunchiară cu toții, ca și când ar fi voit să spună, că încă în viață merită distincțiunea de sfântă. Ingenunchii și Zbisko, căci cu toți erau convinși, că chipul ei — după moarte — va împodobi altarele. Vestea minunilor ei era cunoscută deopotrivă și nobililor și poporului. Spuneau despre ea, că pe bolnavi îi vindeca cu o singură punere de mână pe capul lor. Unii spuneau că au auzit cum i-s'a arătat la altar Domnul Hristos și-a vorbit cu ea. Principii străini, îi dau cinsșea, vorbind cu ea în genunchii. Se plecară înaintea lor chiar și cavalerii cruciați, iar papa Bonifaciu IX o numia sfântă și o recunoscuse de față aleasă a bisericii. O admira lumea întreagă cugetându-să că ea e fca lui Ludovic, din familia din Aujen. Abzise de fericirea ei personală și de ori ce dragoste și s'a măritat după principele păgân al Litvaniei, singur din motivul, că și pe acest popor — care era singurul, ce nu primise până acum creștinismul — să-l convertească la biserica lui Hristos. Și ceea ce nu a putut să îndeplinească puterea unită a Germanilor, nici puterea cea mare a cavalerilor și rezebelele cruciate, cele multe nici chiar sângele vărsat părăie, o săvârșit-o un singur cuvânt a Iadvicei. Titlul „apostolic” nici când n'a înfrumusețat un cap mai tinăr și mai frumos, ca al ei și nici când nu s'au unit într'o persoană blândeța cu religiozitatea de inger, ca în persoana Iadvicei.

Trubadurii i-au dus vestea prin toate curțile mai mari ale Europei, iar cavalerii veniau în Cracovia din ținuturi îndepărtate, ca să vază pe regina cea sfântă. Mai mult o iubea poporul și era năcăjit, că Dumnezeu pe fca sa aleasă n-a binecuvântat-o și cu prunci. Acum însă a încetat și năcăzul acesta. Vestea îmbucurătoare străbătu în toată lumea. Se veseleau chiar și regii străini, iar în Roma s'a celebrat și „Te Deum” pontifical de însuși papa. Poporul se aduna din

toate părțile, ca să asculte pe regina, a cărei rugăciuni vindecau și pe cei bolnavi. Ea era mijlocitoare între Dumnezeu și oameii, la rugăciunea ei Dumnezeu trimetea ploaie, sămănăturile rodeau îndoit, peștii se înmulțiau prin ape, și sălbătăciunile prin păduri și câmpii. Sau îmblânzit la vorbele ei, stăpânitorii castelelor dela hotare, și oligarhii puternici, la auzul numelui ei, își liberară sclavii și să împăcară cu inimicii lor cei mai mari și mai înverșunați.

Cu bucurie așteptau toți ziua fericită, ziua în care regina va naște pe moștenitorul polon. Episcopul din Cracovia, — un om învățat — era și medicul ei, spuse înainte, că până la terminul mult așteptat vor trece săptămâni, dar după datinele vigente ale lor se pregătesc pentru sărbătoarea măreșă, cu mult mai înainte. O fac asta cu atât mai vârtos, cu cât serbările vor dura mai multe săptămâni.

Regina era o femeie subțirică, îmbrăcată — după naturelul ei — în vestminte simple. În tinerețele ei, când trăia în curtea tatălui ei, Ludovic, regele maghiar, unde era cea mai frumoasă dintre toate damele de curte, purta haine pompoase, juvaere de aur, dar în decursul vremii le părăsi toate și îmbracă vestminte de călugăriță.

Regele Jagiello, când auzi pentru prima oară vestea îmbucurătoare, a dat mandat ca odaia reginei să o tragă înapoi de aur, dar regina n'a permis așa ceva. Suma destinată spre acest scop, o împărți săracilor. Spunea, că preferă o chilie modestă, în care avea să se bucure de binecuvântarea lui Dumnezeu. Pentru placul soțului ei, părăsi totuși îmbrăcămintea de călugăriță și luă o haină mai împodobită.

Cei din biserică o priviră când păși peste pragul ușii și erau convinși, că femeia și fără îmbrăcămintea pompoasă e mai frumoasă decât ori care ființă pământeană. Semnele îndurării dumnezeiești să reoglindeau pe fața și fruntea frumoasei regine.

(Va urma).

Posta Administrațiunii.

Am primit și cuităm abonamentul dela: Dumbrău pe 1895 Drâmbar pe 1910 Hătegel pe 1907 și 1908 Tăuți-de-jos pe 1910 și din 1911 pe trimestrul 1. Hagymáslâpos pe 1901 Berivoiuul-mare pe 1910 Sărmașul-mare pe 1902 Oarța-de-jos pe 1911 trimestrul 1 și 2. Apșa-de-jos (Em. H.) pe 1910 sem. 2 și trimestrul 1 din 1911 Gálospetri pe 1910 Cugir pe 1910 sem. 2 Ohábforgács pe 1910 sem. 2-lea și 14 cor. pe 1911 Poșaga-de-jos pe 1910 sem. 2-lea Fúlpisul maghiar pe 1905 Archiud pe 1910 și trimestrul 1 și 2 din 1911 Láposbánya pe 1910 Tasmádszilvás pe 1911 trimestrul 1. Felminis pe 1908, 1909 și 1910 Caransebeș Banca populară pe 1911 trimestrul 1. N. A. Szamosudvarhely pe 1911 trimestrul 1. Chiraleș pe 1910 sem. 2. Tușin pe 1910 Pusztafentős pe jumătate 1911. Agribiciu pe timpul din 1/4 1901 până 1/4 1902. Așteptăm achitarea cât mai îngrabă a restanței, de care avem lipsă mare acum, când foaia apare de trei ori.

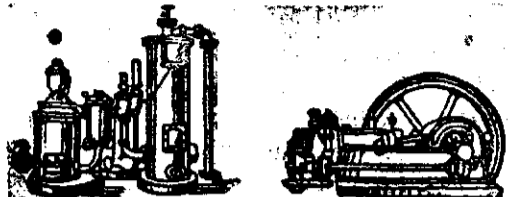
Proprietar-editor: Aurel C. Domsa
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Kalmár & Engel

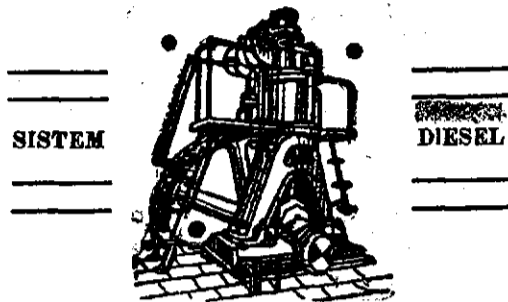
fabrică de mașini și motoare

Depozit și birou: V., Lipótring 22. Fabrik: VI., Üteggasse 19.
BUDAPEST

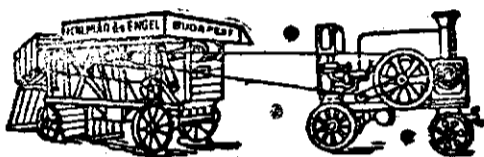
Renunt! Original! „Benz“!

Motor-Sugător de gaz. — Mănarea mai ieftină din prezent. „Benz“-Motor cu oleu crud.

Recunoscut cel mai bun fabricat. Recomandă garniturile sale de îmblătit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea și simplă.

Garantie deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețurenta gratis și franco. (101) 14-26

Prima pepinerie de viță de vie pe **Târnavă.**

Proprietar: **Frideric Caspari**

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye)

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamnă de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, liferează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, se garantează veritabilitatea speciei.

Binevoii a cere prețurent ilustrat!

În prețurent se află epistole de recunoștință din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de a-și face comanda, poate să se asigure dela cunoscuți, verbal sau în scris, despre vrednicia de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.

(99) 16-20

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortisaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii; esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școli și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; eșeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea
advocat dipl.

VIII. Aggteleki u. 10. I. 7. Telefon: 171-27
(81) 1-52

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

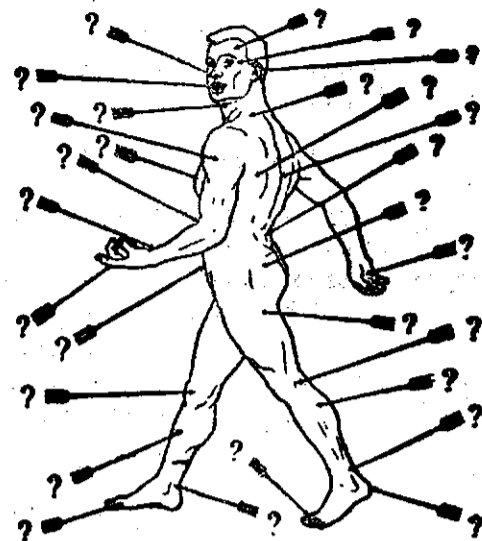
provăzute cu marca de scutiță: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani într'atât s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se foloseșe aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a incuierii scaunului, egărçiuului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1 60 sticlă mică 90 fl. Pentru 6 sticle Cor. 5 40, 3 sticle mari Cor. 4 80 dacă se trimit banii înainte, le spedează franco: farmacia BRÁDY K.

a „Magyar Királyhöz“ Bécs I., Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutiță, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aceluși alăturat
(8) 10-26

Te săgetează? (Ai dureri?)

Folosește Elzafluidul lui Feller și Elzahapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmege).

I. Elzafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, linișțitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morburii aceluși nepomenite! Fluidul Elza alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elzahapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, egărçiuuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, ameteală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comande să adresăm acurat așa: (92) 19-30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágráb).

Carte de cetire maghiară pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de Ioan F. Negrușin și Petru Ungurean. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 95,421-1910.

se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

Vițe altoite

(cultitate superioară)

viță europeană și americană cu și fără rădăcini (Catalog instruetiv la cere gratis)

FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(78) 9-12

(82) 19-20

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărît să deschid în Buda-pesta un

Birou de informație și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză, dau în restimp de 2-3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog realizarea favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale, și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate.

La aviz aștept la gară.

L. Olariu,

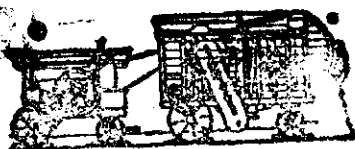
Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea mai bineconstruite și durabile

Motoare și Locomobile

cu Benzin,
Olein crud,
Gaz și Sugă-
tor de gaz.

Mănarea cea mai ieftină, mai sigură și mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată favorabile. Garanță în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.

Telefon 64-64. (80) 24-26

Muschong. Băile Buziaș

Phönix apă minerală de Buziaș

SOUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

RECREAZA-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECA

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.

Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

(36) 44-?

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei măgărești nu cumpărați altceva decât gustoasele

Caramelle pectorale

de alui Kaiser cu „trei brazi“

5900 atestate dela medici și privați garantează pentru succesul sigur.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri; cutie cu 60 fleri se află la: **Carol Schteszl** farmacist Blaj.

(93) 17-22

AVIZ. Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că mi-am început praxa de dentist în Blaj Casa capitalară vis-à-vis de reședința metropolitană. Cu stimă: **Virgil Muntean**, dentist.

(23) 8-?

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor **Obedeanu** reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la **Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj.** — Prețul tabloului cor. 150 fl.

În **Librăria Seminarului teologic gr.-cat. din Blaj** se află de vânzare **Calendarul „Minervei“** cu 1 cor. 25 fl. + 20 fl. porto postal.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. poporale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168-18
Capitale asigurate pe viață achitate	"	4,571,035-51
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045,412=-
	vieată	10,847,132=-
Fonduri de întemeiere și de rezervă	"	2,309,387=-

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(26) 6-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

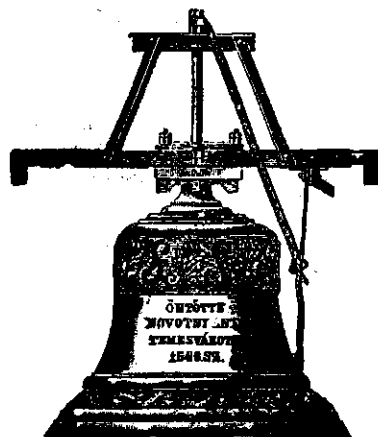
27, 6-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte. Indată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 227 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre proadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de teace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.